

Efesusluqlargha

Rosul Pawlus Efesus shehiridiki jamaetke yazghan mektup

¹ Xudaning iradisi bilen, Mesih Eysaning rosuli bolghan menki Pawlustin Efesusta turuwatqan muqeddes bendilerge, yeni Mesih Eysada ixlasmen bolghanlarga salam! □ ■ ² Atimiz Xuda hem Reb Eysa Mesihning silerge méhir-shepget we xatirjemlik bolghay! ■

³ Bizni Mesihte, ershlerde barliq rohiy bext-beriketler bilen beriketligen, Rebbimiz Eysa Mesihning Xudasi hem Atisi mubarek bolghay! □ ■ ⁴ Chünki U bizni, muhebbet ichide bolup Özining aldida pak-muqeddes, daghsiz turushimiz üçün alem apiride qilinmay turupla

---

□ **1:1** «Efesusta **туруватqan muqeddes bendilerge, yeni Mesih Eysada ixlasmen bolghanlar...**» — «muqeddes bendiler»: — oqurmenlerge éniq bolsunki, muqeddes kitabta «muqeddes» dégen söz herdaim «Xudagha xas», «Xudagha toluq atalghan», «pak-muqeddes» dégen menide ishilitilidu. ■ **1:1** Rim. 1:7; 1Kor. 1:2; 2Kor. 1:1. ■ **1:2** Gal. 1:3; 1Pét. 1:2. □ **1:3** «**ershlerde barliq rohiy bext-beriketler**» — yaki «ershtiki yerlerde barliq rohiy bext-beriketler». «**bizni Mesihte, ershlerde barliq rohiy bext-beriketler bilen beriketligen, Rebbimiz Eysa Mesihning Xudasi hem Atisi...**» — Xudaning neziride, ishen'güchiler rohiy jehettin alliqachan «Mesih bilen ershlerde olturghan»dur. 20-ayetni körüng. «Mubarek bolghay» mushu yerde «medhiyilensun» yaki «eng bextlik bolghay» dégen menide. Grék tilida 3-ayettin 14-ayetikiche bolghan ayetler peqet uzun birla jümle bilen ipadilen'gen. Chüshünishke qolayliq bolsun üçün biz uni parchilap terjime qilduq. ■ **1:3** 2Kor. 1:3; 1Pét. 1:3.

talliwalghanidi; □ ■ 5 U Öz iradisige yaqqini boyiche bizni aldın'ala Eysa Mesih arqiliq Özige oghulluqqa qobul qilishqa békitkenidi; □ 6 bu ishta Uning méhir-shepqtining ulughluqigha medhiye oqulidu; chünki U méhir-shepqi bilen bizni Öz söyginide shapaetlendürgenidi. □ ■ 7 Biz Uningda *Atining* méhir-shepqtining molluqi bilen Uning qéni arqiliq qulluqtin hör qilinishqa, itaetsizliklerimizge qarita kechürümge muyesser

---

□ **1:4** «...U bizni, muhebbet ichide bolup Özining aldida pak--muqeddes, daghsiz turushimiz üçün alem apiride qilinmay turupla talliwalghanidi...» — bezi terjimiliride «muhebbet ichide» yaki «muhebbet bilen» 5-ayetke baghliq. 5-ayettiki izahatni körüng. ■ **1:4** Luqa 1:75; Yuh. 15:16; Ef. 5:27; Kol. 1:22; 2Tim. 1:9; Tit. 2:12. □ **1:5** «U Öz iradisige yaqqini boyiche bizni aldın'ala Eysa Mesih arqiliq Özige oghulluqqa qobul qilishqa békitkenidi..» — bezi terjimiliride 4-ayettiki «muhebbet ichide» yaki «muhebbet bilen» bu 5-ayetke baghlan'ghan. Démeq, 4-5-ayet: «Chünki U bizni Özining aldida pak-muqeddes, daghsiz turushimiz üçün alem apiride qilinmay turupla talliwalghanidi; U muhebbet bilen Öz iradisige yaqqini boyiche bizni aldın'ala Eysa Mesih arqiliq Özige oghulluqqa qobul qilishqa békitkenidi» déyilidu. □ **1:6** «U méhir-shepqi bilen bizni Öz söyginide shapaetlendürgenidi» — «Öz söyginini» — Oghli Eysa Mesih tur. ■ **1:6** Mat. 3:17.

bolduq; □ ■ 8 U *bu méhir-shepqetni* barliq danaliq hem pem-paraset bilen bizge zor tartuqlidiki, 9-10 — U Öz könglige pükken güzel xahishi boyiche iradisidiki sirni, yeni waqit-zamanlarning piship yétilishini idare qilishi bilen barliq mewjudatlargha, yeni ershlerde bolghanning hemmisige, zéminda bolghanning hemmisige Mesihni bash qilip ularni Mesihte jem qilish meqsitini bizge ayan qildi; □ ■ 11 Uningda bizmu Xudagha miras qilin'ghan; biz shu meqsette barliq ishlarni eqil-iradisi boyiche idare

□ 1:7 «Biz Uningda Atining méhir-shepqtining mollar bilan Uning géni arqiliq qulluqtin hör qilinishqa, itaetsizliklirimizge qarita kechürümge muyesser bolduq...» — «Uningda — Mesihte. «qulluqtin hör qilinish» — grék tilida bir söz bilen ipadilinidu, u adette qulni hör qilishni körsitidu; shapaetchi pul bérüp uni hörlükke chiqirip erkin qilidu. Rosul éytqan bu qulluq, gunahning we jin-sheytanlarning ilkige esir bolushni körsitidu. Injildiki «hör qilish» («apolutrosis») Tewrattiki «hemjemet bolup qutquzush» («goel») dégen sözning menisi bilen oxshashtur. ■ 1:7 Ros. 20:28; Kol. 1:14; Ibr. 9:12; 1Pét. 1:18. □ 1:9-10 «Öz könglige pükken güzel xahishi boyiche» — yaki «Mesihte békitken U Öz könglige pükken güzel xahishi boyiche...». Grék tilida peqet «Uningda pükken...» yaki «Özide pükken...» déyilidu. «... barliq mewjudatlargha, yeni ershlerde bolghanning hemmisige, zéminda bolghanning hemmisige Mesihni bash qilip ularni Mesihte jem qilish meqsitini bizge ayan qildi» — «... barliq mewjudatlargha ....Mesihni bash qilip ularni Mesihte jem qilish» dégen söz grék tilida peqet üç söz bilenla ipadilinidu. Menisi: (1) pütkül kainatqa Mesih bash bolidu; (2) pütkül kainattiki hemme mewjudat Mesihte «yighip bir qilinip», herbir nersining heqiqiy ehmiyiti körsitilidu; (3) Mesihning bashchiliqi astida kainattiki barliq mewjudatlar bir-biri bilen inaq bolup, bir-birige toluq maslshidighan bolidu. ■ 1:9-10 Rim. 16:25; Ef. 3:9; Kol. 1:26; 2Tim. 1:9; Tit. 1:2; 1Pét. 1:20; Yar. 49:10; Dan. 9:24; Gal. 4:4.

Qilghuchining nishani bilan shu ishqa aldin'ala békitilgenidur; □ ■ ¹² shuning bilan Mesihni awwal tayanch qilghan bizler Uning shan-sherpining ulughluqini namayan qilghuchi boldur; □ ¹³ heqiqetning kalam-sözini, yeni nijatinglardiki xush xewerni anglap silermu Uninggha tayandinglar — we Uninggha ishen'gininglarda, siler wede qilin'ghan Muqeddes Roh bilen möhürlendinglar. □ ■ ¹⁴ Xudaning shan-sheripining ulughluqi namayan qilinip, igiliki üzül-késil hör-nijat qilin'ghuche, Muqeddes Roh

---

□ **1:11** «Uningda bizmu Xudagha miras qilin'ghan» — «Uningda» — «Mesihte». « **bizmu (Xudagha) miras qilin'ghan** — yaki «biz bir mirasqa ige bolghan». «barliq ishlarni eqil-iradisi boyiche idare Qilghuchi» — Xuda. ■ **1:11** Rim. 8:17. □ **1:12** «shuning bilan Mesihni awwal tayanch qilghan bizler Uning shan-sherpining ulughluqini namayan qilghuchi boldur» — «Mesihni awwal tayanchi qilghan bizler» belkim Mesihke birinchi bolup egeshken Yehudiyarlarni körsitidu. Efesustiki jamaetning köpinchisi belkim Yehudiy emesler, ular kéyin ishen'gen. □ **1:13** «... we Uninggha ishen'gininglarda, siler wede qilin'ghan Muqeddes Roh bilen möhürlendinglar» — «Muqeddes Roh bilen möhürlinish» toghruluq «qoshumche söz»imizni körüng. ■ **1:13** Rim. 8:15; 2Kor. 1:22; 5:5; Ef. 4:30.

mirasimizning «kapalet»i bolidu. □ ■

¹⁵ Shuning bilen, silerning Reb Eysagha baghligan étiqadinglar we barliq muqeddes bendilerge bolghan muhebbitinglar toghruluq anglighandin tartip, □ ■ ¹⁶ dualirimda silerni eslep, siler üçün rehmet éytishni toxtatmidim; ¹⁷ tileydighinim shuki, Rebbimiz Eysa Mesihning Xudasi, shan-sherepning Igisi bolghan Ata

□ **1:14** «Xudaning shan-sheripining ulughluqi namayan qilinip, igiliki üzü-késil hör-nijat qilin'ghuche, Muqeddes Roh mirasimizning «kapalet»i bolidu» — «kapalet» toghruluq: bu ayet töwendiki heqiqetlerni körsitidu: — (1) Xudaning nijatida, U ademni gunahtin qutquzup «hör qilidu»; U qutquzghan adem yaki jamaet Uning Özining «igiliki»dur. «Igiliki» — Xudaning igiliki bolghan bizler — roh, jan, ténimizning hemmisidur. (2) bu «hör qilish» bu dunyada téxi «üzül-késil» bolmaydu; nijatqa érishken kishilerde «yéngi roh», «yéngi qelb» bolghini bilen «yéngi ten» téxi bolmaydu; tirilish künide «yéngi ten» «toluq hör qilinish» yaki «üzül-késil hör qilinish» bolidu. Bu «toluq hör qilinish» ishen'genlerning «toluq mirasi» bolidu. (3) shu künide Xudaning shan-sheripining ulughluqi tolimu namayan qilinidu; (4) shu kün'giche, yeni ishen'güchilerning «toluq miras»ni igiliwélishighuche, Muqeddes Roh herbir ishen'gen ademning qelbide turup uninggha bu mirasini tétitip, wujudida mirasning heqiqet ikenlikini ispatlap béridu. Yene kélip Muqeddes Rohning ishen'güchining qelbide turghanliqining özi, uning kelgüsida bu mirasqa choqum ige bolidighanliqining kapalitidur. Grék tilida «kapalet»ning yene bir menisi «wede üzüki» (yigitning qizgha bolghan wedisige kapalet süpitide bérilgen). ■ **1:14** Mis. 19:5; Qan. 7:6; 14:2; 26:18; Rim. 8:23; 1Pét. 2:9. □ **1:15** «shuning bilen, silerning Reb Eysagha baghligan étiqadinglar we barliq muqeddes bendilerge bolghan muhebbitinglar toghruluq anglighandin tartip, ...» — grék tilida -15-ayettin 23-ayetkiche bolghan ayetler peqet uzun birla jümle bilen ipadilen'gen. Chüshünishke qolayliq bolsun üçün biz uni parchilap terjime qilduq. ■ **1:15** Fil. 1:3; Kol. 1:3; 1Tés. 1:2; 2Tés. 1:3.

silerning Uni toluq bilishinglarga danaliq hem wehiyni özleshtürgüchi rohni ata qilghay, □ 18 shuning bilen silerning qelbtiki közliringlar roshenliship, Uning chaqiriqigha baghlan'ghan ümidning némilikini, Uning muqeddes bendiliride bolghan shereplik mirasining qimmetliklikini □ 19 we Uning ishen'güchi bizlerge zor küchi bilen qaratqan qudritining hésabsiz büyüklükini bilip yetkeysiler; ■ 20 del shu qudretni U Mesihni ölümdin tirildürüp, ershlerde Özining ong yénida

---

□ 1:17 «shan-sherepning **Igisi bolghan Ata**» — grék tilida «shan-sherepning Atisi» — Pawlus shu söz bilen: «Mesih Eysaning Özi «Xudaning shan-sheripidur»» dep körsetmekchi bolsa kerek. «silerning **Uni toluq bilishinglarga danaliq hem wehiyni özleshtürgüchi rohni ata qilghay**» — «danaliq hem wehiyni özleshtürgüchi rohni ata qilish»: qaysi roh körsitilidu? Közqarishimizche u «Muqeddes Roh» emes; chünki Xuda ulargha Muqeddes Rohni alliqachan ata qilghan (13-14). Bizningche, étiqachilarning öz rohini körsitidu. Rosul ularda «danaliq hem wehiyni özleshtürgüchi roh» bolsun, dep dua qilidu. Alayluq, men birsi üçün «Xuda sizge salamet bir ten ata qilghay» dep tilisem, emeliyette uning alliqachan téni bar, elwette. Lékin télikim uningda sagham ten bolsun üçündür. Démek, Pawlusning bu duasining menisi: «Xuda herbirining rohini «danaliq hem wehiy qobul qilghudek bir roh» qilsun, dégenliktur. □ 1:18 «Uning muqeddes bendiliride bolghan shereplik mirasining qimmetlikliki.» — bashqa birjil terjimisi: «Uning muqeddes bendilirining shereplik mirasi..». Lékin bizningche «Uning chaqiriqigha baghlan'ghan ümid», «mirasi» we 19-ayettiki «hésabsiz küchi»ning hemmisining eng muhim teripi Xudagha tewedur, shunga «muqeddes bendiliride bolghan mirasi»ni «Xudaning Öz mirasi» dep qaraymiz. «Qoshumche söz»imizni körüng. ■ 1:19 Kol. 2:12.

olturghuzghinida Uningda yürgüzgenidi; □ ■
 21 peqet bu zamandila emes, belki kelgüsi zamandimu Uni barliq hökümranliqtin, hoquqtin, küch-qudrettin, xojayinliqtin we barliq tilgha élinidighan herqandaq nam-shereptin köp üstün qoyghan; □ 22 barliq mewjudatlarni Uning putliri astigha qoyup, jamaet üçün Uni hemmige bash bolushqa ata qilghan. □ ■ 23 Jamaet bolsa Uning téni, yeni hemmini hemme jehettin Toldurghuchining mukemmel jewhiridir.■

2

1 We siler bolsanglar, qebihlikliringlar hem

□ **1:20** «del shu qudretni U Mesihni ölümdin tirildürüp, ershlerde Özining ong yénida olturghuzghinida Uningda yürgüzgenidi...» — bashqa birxil terjimisi: «Mesihni ölümdin tirildüriginide del shu qudretni Uningda yürgüzgenidi; we Uni ershlerde Özining ong qolida olturghuzup,...». ■ **1:20** Zeb. 110:1; Ros. 2:34; 1Kor. 15:25; Kol. 3:1; Ibr. 1:3; 10:12; 1Pét. 3:22.

□ **1:21** «peqet bu zamandila emes, belki kelgüsi zamandimu ... barliq hökümranliqtin, hoquqtin, küch-qudrettin, xojayinliqtin we barliq tilgha élinidighan herqandaq nam-sherep...» — bu yerde körsitiwatqini meyli yaxshining bolsun, eskining (jin-sheytanlarning) bolsun, herqandaq «hökümranliq, hoquq, küch-qudret, xojayinliq we ... nam-sherepler»ni öz ichige alidu. Mesihning nami ularning hemmisidin üstün turidu. □ **1:22** «barliq mewjudatlarni Uning putliri astigha qoyup, jamaet üçün Uni hemmige bash bolushqa ata qilghan» — ademni heyran qilarliqi shuki, mushu ayetlerde Xudaning Mesihni hemme mewjudatqa bash qilghanliqi jamaetning bext-berikiti üçün bolghan, déyilgen. ■ **1:22** Zeb. 8:6; Mat. 28:18; 1Kor. 15:27; Ibr. 2:8. ■ **1:23** Rim. 12:5; 1Kor. 12:27; Ef. 4:16; 5:23.

gunahliringlarda ölgen bolup, □ ■ ² bu dunyaning dewrige egiship, hawaning hoquqini tutqan hökümdargha, yeni bügünki künde itaetsizliktin bolghan perzentlerni qutritiwatqan rohqa egiship, bu ishlarda ilgiri mangghansiler; □ ■ ³ biz herbirimizmu ilgiri shularning arisida etlirimizdiki shehwet-heweslerde hayat ötküzgenmiz, etlirimiz hem öz oy-xiyalimizning xahishlirigha emel qilip, bashqilargha oxshash, mahiyette «ghezep-tiki perzentler» bolghanmiz; □ ⁴ biraq Xuda, mol rehim-shep-qetni körsetküchi bolup, bizni söygende bizge körsetken alembexsh méhir-muhebbiti tüpeylidin, — ⁵ hetta itaetsizliklerde ölgen waqtimizdimu, bizge Mesih bilen bille jan kirgüzüp (méhir-shep-qet bilen

---

□ **2:1** «siler **bolsanglar, qebihlikliringlar hem gunahliringlarda ölgen bolup,...**» — adem gunahning ilkide bolsa rohiy jehettin bir «ölük», «ölgen» bolidu, xalas. ■ **2:1** Rim. 5:6; Kol. 2:13. □ **2:2** «**bügünki künde itaetsizliktin bolghan perzentler**» — «itaetsizliktin bolghan perzentler» dégen ibare in-sanning esli tüp tebiitide itaetsizlikning barliqini kör-situdu (hem-mimiz Adem'atimizning «itaetsiz tebiiti»ge mirasxor bolup tughul-duq). Lékin «itaetsizliktin bolghan perzentler» Xudaning shep-qiti bilen Xudaning Özining perzentliri bolidu (5-ayetni körüng). «hawaning **hoquqini tutqan hökümdar**»... «itaetsizliktin **bolghan perzentlerni qutritiwatqan roh**» — Sheytanni kör-situdu, elwette. ■ **2:2** Yuh. 12:31; 14:30; 16:11; 1Kor. 6:11; Ef. 6:12; Kol. 3:7; Tit. 3:3. □ **2:3** «biz **herbirimizmu ilgiri shularning arisida etlirimizdiki shehwet-heweslerde hayat ötküzgenmiz ... mahiyette «ghezep-tiki perzentler» bolghanmiz**» — «ghezep-tiki perzentler» ikki bisliq ibare bolup, hem «herdaim ghezepke tolup yürgen ademler» hemde «(Xudaning) ghezep kü-nige békitilgen ademler»nimu kör-situdu.

qutquzuldunglar!), □ ■ 6 bizni Uning bilen bille tirildürüp, ershlerde Mesih Eysa bilen bille olturghuzghan; 7 meqsiti kelgüsi zamanlarda Uning Mesih Eysada bizge qaritilghan méhribanliqi bilen ipadilen'gen shapaitining shunche ghayet zor ikenlikini kösitishtin ibarettur; 8 chünki siler shepquet bilenla ishench arqiliq qutquzuldunglar. Bu ish özünglardin kelgen ish emes, belki Xudadin kelgen iltipat, □ ■ 9 u zadila ademlerning emel-ejridin kelmeydu, bu hem héchkimning maxtanmasliqi üçündür. ■ 10 Chünki biz Xudaning ishligen hüniridurmiz, xeyrxah ishlar üçün Mesih Eysada yaritilghanmiz; Xuda esli bizning ularda méngishimiz üçün bu ishlarni aldin'ala teyyarliganidi. ■

11 Shunga siler eslide etliringlarga asasen «yat eller» dep hésablan'ghininglarni, — insanning qoli bilen etliride «xetne qilin'ghanlar» dep atalghan-

□ 2:5 «hetta itaetsizliklerde ölgen waqtimizdimu, bizge Mesih bilen bille jan kirgüzüp (méhir-shepquet bilen qutquzuldunglar!),...» — «Mesih bilen bille jan kirgüzüp (janlandurup)...» dégenlik néme bildüridu? Mesih Eysa ölgende, Xuda Uningha étiqad baghlighuchilarni Uning bilen teng ölgen, U ölümdin tirilgende Uning bilen teng tirilgen dep hésablighan. «Qoshumche söz»imizni körüng. «(méhir-shepquet bilen qutquzuldunglar!)» — Pawlus mushu yerde Efesusluqlarni righbetlendürüshte bek hayajanlinip kétép, tuyuqsiz 8-ayettiki «siler shepquet bilenla ishench arqiliq qutquzuldunglar!» dégen gepke ötüp kétidu. ■ 2:5 Ros. 15:11; Rim. 6:8; 8:11; Kol. 3:1, 3; Tit. 3:5. □ 2:8 «chünki siler shepquet bilenla ishench arqiliq qutquzuldunglar» — bu «qutquzulush» hayat(-mamat)liqtiki addiy xeterlerdin emes, belki xeterning xetiri bolghan gunahdin qutquzulup menggü hayatqa érishishtin ibaret. ■ 2:8 Mat. 16:17; Ef. 1:19. ■ 2:9 Rim. 3:27; 1Kor. 1:29. ■ 2:10 2Kor. 5:17; Ef. 1:4; 4:24; Tit. 2:14.

lar teripidin «xetnisiz» dep atalghanliqlarni, □¹² shundaqla shu chaghda Mesihsiz bolup, Israilning puqraliqining sirtida turup, wedilerni élip kelgüchi ehdilerni yat bilip, bu dunyada ümidsiz hem xudasiz yashighininglarni ésinglarda tutunglar; □ ■¹³ lékin esli yiraqlarda bolghan siler hazir Mesihning qéni arqiliq yéqin qilind- inglar; ¹⁴ chünki U bizning inaqliqimizdur, U ikki terepni bir qilip otturidiki ara tamni chéqiwetti; ■¹⁵ yeni, Öz etliri arqiliq öchmenlikni tügitip, belgilimilerni körsetken, emrlerni yetküzgen qanunni bikar qilip, ikki terepni Özide yéngi bir adem qilip yaratti, shuning bilen inaqliqni apiride

---

□ **2:11** «siler eslide etliringlarga asasen «yat eller» dep hésablan'ghininglar» — «etliringlarga asasen» yaki «etlik közqarashche». «insanning qoli bilen etliride «xetne qilin'ghanlar» dep atalghanlar teripidin «xetnisiz» dep atalghanliqlar» — démek, Yehudiylar teripidin «xetnisiz» dep atalghanlar. Injil boyiche «heqiqiy xetne» ette emes, roh-qelbte bolushi kérek. Démek, qelb-roh barliq shexsiy arzu-hewesler, bu dunyagha tewe barliq ézitquluqtin «késiwétilip», Xudagha ibadet qilishqa erkin qilinidu. Mundaq «rohiy xetne» «ademning qoli» bilen emes, peqet Xudaning Muqeddes Rohi arqiliq bolidu.

□ **2:12** «...wedilerni élip kelgüchi ehdilerni yat bilip...» — «wediler» bolsa Xudaning wediliri, elwette. ■ **2:12** Rim. 9:4.

■ **2:14** Yesh. 9:5; Mik. 5:4; Yuh. 16:33; Ros. 10:36; Rim. 5:1; Kol. 1:20.

qildi; □ 16 kréstke mixlinip mushuning wasitisi bilan öchmenlikni qetl qilip, ikkisini bir tende Xuda bilan epleshtürdi; □ 17 andin U kélip, yiraqlarda turghan silergimu inaqliq xush xewirini jakarlidi, yéqindikilergimu inaqliqni jakarlidi. □ ■ 18 Chünki her ikkimizning Uning arqiliq bir Ro-

□ 2:15 «yeni, Öz etliri arqiliq öchmenlikni tügitip, belgilimilerni körsetken, emrlerni yetküzgen qanunni bikar qilip, ikki terepni Özide yéngi bir adem qilip yaratti, shuning bilan inaqliqni apiride qildi» — «Mesih Öz etliri arqiliq ... qanunni... bikar qilip» — Yehudiy jamaet hem Xudani tonumaqchi bolghan «yat eller»ning dostluqta bolushigha eng chong tosalghu, shuningdek hetta öchmenlikni peyda qilghan amil bolsa del Xuda Musa peyghemberge chüshürgen Tewrat qanunidiki belgilimiler idi. «Qoshumche söz»imizde biz bu belgilimiler üstide toxtilimiz. «Yéngi bir adem» — Mesih we jamaet, yeni bir bash bir ten bolidu (Mesih bash, jamaet ten bolidu). □ 2:16 «kréstke mixlinip mushuning wasitisi bilan öchmenlikni qetl qilip, ikkisini bir tende Xuda bilan epleshtürdi» — «bir tende» bolsa Özining kréstke mixlan'ghan téni. Bu ten hazir tirilgendin kéyin Özi bilen jamaettin terkiib tapqan ten boldi. «Kirish söz»imizdiki «jamaet» toghruluq mezmunlarni körüng. □ 2:17 «andin U kélip, yiraqlarda turghan silergimu inaqliq xush xewirini jakarlidi, yéqindikilergimu inaqliqni jakarlidi» — «U (Mesih) kélip.. silergimu...xush xewerni jakarlidi»... mushu ishta biz Eysa Mesihning «Öz téni bolghan jamaet» bilen bir bolghanliqimizni körimiz. Mesih Eysa Yehudiy xelqige xush xewerni jakarlighandin kéyin, kréstke mixlinip, kömülüp, tirilgen; andin ershke kötürülgen. U qandaqmu «silerge («yiraqlarda turghanlar»gha, yeni Yehudiy emeslerge) keldi? Jawab Injildiki «Rosullarning paaliyetliri»de körüldü. Eysaning elchiliri, jamaitidikiliri bashqilargha xush xewerni yetküzgende, U Özi ular arqiliq mushu ishni qilidu. Chünki jamaet Özining ténidur. Mesilen, «Ros.» 1:1-2, 9:4-5 we izahatlarni körüng. «Yéqin turghanlar» yene Yehudiylarni körsitidu, elwette. ■ 2:17 Yesh. 57:19; Ef. 3:12.

hta Ata aldigha kirish hoquqimiz bardur. ■
 19 Shunga shuningdin bashlap siler musapirlar, yaqa yurttikiler emes, belki muqeddes bendilerge wetendash bolisiler; Xudaning öyidikiliridin bolisiler; ■ 20 siler rosullar we peyghemberler bolghan ulning üstige qurulmaqtisiler; binaning «burjek téshi» bolsa Eysa Mesih Özidur; □ ■ 21 Uningda pütkül bina puxta jipsilashturulup, Rebde muqeddes bir ibadetxana bolushqa ösüp barmaqta. □ ■ 22 Silermu *qoshulup* Uningda Xudaning bir turalghusi bolushqa Rohta birlishtürülüp qurulmaqtisiler.□

3

1 Shu sewebtin siler «yat eldikiler» üçün Mesih Eysaning mehbusi bolghan menki Pawlus

■ 2:18 Yuh. 10:9; 14:6; Rim. 5:2; Ef. 3:12; Ibr. 10:19.

■ 2:19 Gal. 6:10. □ 2:20 «siler rosullar we peyghemberler bolghan ulning üstige qurulmaqtisiler» — yaki, «siler rosullarning we peyghemberlarning ulining üstige qurulmaqtisiler». «siler rosullar we peyghemberler bolghan ulning üstige qurulmaqtisiler; binaning «burjek téshi» bolsa Eysa Mesih özidur» — «qoshumche söz»diki «rosullar we peyghemberler» üstidiki muzakirimizni körüng. ■ 2:20 Yesh. 28:16; Mat. 16:18; 1Kor. 3:9,10; 1Pét. 2:4; Weh. 21:14 □ 2:21 «Uningda pütkül bina puxta jipsilashturulup, Rebde muqeddes bir ibadetxana bolushqa ösüp barmaqta» — «Rebde» «Mesih Eysaning Özide». 22-ayette «Rebde» «Uningda» dep élinidu. ■ 2:21 1Kor. 6:19; 2Kor. 6:16; Ef. 4:16. □ 2:22 «Silermu *qoshulup* Uningda Xudaning bir turalghusi bolushqa Rohta birlishtürülüp qurulmaqtisiler» — «Roh» — Muqeddes Roh, Xudaning Rohi.

—□ ■ 2 (siler belkim manga tapshurulgan, silerge Xudaning shepqtini élip baridighan ghojidarliqim toghruluq, ■ 3 yeni Uning manga wehiy bilen sirni ayan qilghanliqi toghruluq xewerdar bolushunglar mumkin (men bu toghrisida ilgiri az-paz yazghanidim; □ ■ 4 siler uni oqughininglarda, Mesihning siri toghruluq yorutulghanliqimni bilip yétisiler) ■ 5 ilgiriki dewrlerde bu sir insan balilirigha Uning muqeddes rosulliri we peyghemberlirige Roh arqliq hazirqidek éniq wehiy qilin'ghandek,

---

□ **3:1** «Shu sewebtin siler «yat eldikiler» üçün Mesih Eysaning mehbusi bolghan menki Pawlus —....» — «Mesih Eysaning mehberi» — Pawlus bu mektupni yazghanda Rimdiki bir türmide yatatti. Shübhisizki, rimliqlar Pawlusni «bizning mehbusimiz» dep oylaytti — lékin Pawlus ishqa bashqiche qaraytti. Rimliqlarning uni qolgha élip türmige tashlighini Xudaning iradisi bolup, shu ish bilen yat ellerdin bolghan ishen'güchilerning köp payda köridighanliqigha Pawlusning közi yetken; shuning bilen Pawlus: «siler yat eldikiler üçün» éytqanda, men «rimliqlarning mehbusi» emes, belki «Mesihning mehbusi»men» deydu. Emeliyette Pawlusning bu sözliri 14-ayette dawamlashidu. 2-13-ayetlerning hemmisi «tirmaq ichige» élin'ghan. ■ **3:1** Ros. 21:33; Ef. 4:1; Fil. 1:7,13,14,16; Kol. 4:3; 2Tim. 1:8; Flm. 1. ■ **3:2** Ros. 13:2; Rim. 1:5; Ef. 3:8. □ **3:3** «yeni Uning manga wehiy bilen sirni ayan qilghanliqi toghruluq xewerdar bolushunglar mumkin (men bu toghrisida ilgiri az-paz yazghanidim...)» — mumkinchiligi barki, «men yene bu toghrisida ilgiri az-paz yazghanidim» dégen söz bolsa uning mezkur mektuptiki 1-bab 9-ayette «Mesihning siri» toghruluq yazghan sözlirini körsitidu; bizningche u uning Efesusluqlargha ilgiri yazghan bir xétini körsitidu. ■ **3:3** Ros. 22:17,21; 26:16,17; Rim. 16:25; Gal. 1:11,12.

ayan qilin'ghan emes. □ ■ 6 Démek, xush xewer arqiliq «yat eldikiler»din bolghanlarmu ortaq mirasxorlar, tendiki ortaq ezalar, Mesih Eysada bolghan wedidin ortaq behrimen bolghuchilar bolidu; □ 7 Xudaning shepqiti manga élip kelgen iltipat bilen, Uning küch-qudritining yürgüzülüshi bilen, men bu ishqa xizmetkar qilib teyinlendim; ■ 8 manga — muqeddes bendiliri ichidiki eng töwinidinmu töwen bolghan manga mushu iltipat, yeni eller arisida Mesihning mölcherligüsiz bayliqliri toghruluq xush xewer jakarlash □ ■ 9 we shundaqla hemmini yaratqan Xudada

---

□ 3:5 «... rosulliri we peyghemberlirige Roh arqiliq hazirqidek éniq wehiy qilin'ghandek...» — «Roh» — Xudaning Rohi, Muqeddes Roh. «ilgiriki dewrlerde bu sir insan balilirigha uning muqeddes rosulliri we peyghemberlirige Roh arqiliq hazirqidek éniq wehiy qilin'ghandek, ayan qilin'ghan emes» — rosulning sözliri intayin zildur. U Mesih we jamaet toghruluq bu sir ilgiriki dewrlerde qet'iy ayan qilinmay qalghan emes, dep puritidu; emeliyette bolsa Tewrattiki peyghemberlerning bezi bésharetliride hem Tewratta xatirilen'gen bezi weqelerde bu sir puritilip ghil-pal körünidu. ■ 3:5 Ros. 10:28. □ 3:6 «démeq, xush xewer arqiliq...» — «xush xewer» — oqurmenlarning éside bolush kérekki, «Injil» dégen söz del «xush xewer» dégen menide. «démeq, xush xewer arqiliq «yat eldikiler»din bolghanlarmu ortaq mirasxorlar, tendiki ortaq ezalar, Mesih Eysada bolghan wedidin ortaq behrimen bolghuchilar bolidu» — Yehudiy emeslerning «ortaq mirasxor» bolghanliqi «ishen'güchi Israil bilen ortaq mirasxor» bolghanliqini körsitidu; «ten» mushu yerde Mesihning téni, yeni jamaetni körsitidu. ■ 3:7 Ef. 1:19; Kol. 2:12. □ 3:8 «eller arisida Mesihning mölcherligüsiz bayliqliri toghruluq xush xewer jakarlash» — «eller» muqeddes kitabta daim déyilgendek, «Yehudiy emesler», «yat ellikler»ni körsitidu. ■ 3:8 Ros. 9:15; 13:2; 22:21; 1Kor. 15:9; Gal. 1:16; 2:8; 1Tim. 2:7; 2Tim. 1:11,15.

yoshurun bolup kelgen bu sirning qandaq emelge ashurulushi toghruluq hemmeylenni yorutush xizmiti amanet qilindi. ■ 10 Buning meqsiti ershlerde bolghan hökümlarlarğa hem hoquqlarğa Xudaning köp tereplimilik danaliqi jamaet arqiliq hazir ashkare qilinishtin ibarettur. □ ■ 11 Bu ish bolsa, Uning Mesih Eysa Rebbimizde ijra qilin'ghan menggülük muddiasi boyichidur; □ 12 Uning ishench-sadiqliqi arqiliq biz jasaretke hem Xudaning aldigha xatirjemlik bilen kirish hoquqigha ige bolduq; ■ 13 shuning üçün silerdin ötünimenki, méning siler üçün tartqan japa-jebirlirim tüpeylidin perishan bolmanglar; chünki bu ish silerning shan-sheripinglar bolidu). □ ■

14 Men shu sewebtin tizlirimni Atigha pükimenki,

■ 3:9 Yar. 1:3; Zeb. 33:6; Yuh. 1:3; Rim. 16:25; Ef. 1:9; Kol. 1:16, 26; 2Tim. 1:10; Tit. 1:2; Ibr. 1:2; 1Pét. 1:20.

□ 3:10 «Buning meqsiti ershlerde bolghan hökümlarlarğa hem hoquqlarğa Xudaning köp tereplimilik danaliqi jamaet arqiliq hazir ashkare qilinishtin ibarettur» — «ershlerde bolghan hökümlarlar» hem hoquqlar belkim hem perishtiler we yene jin-sheytanlarni körsitidu (6:12ni körüng). ■ 3:10 1Pét. 1:12.

□ 3:11 «Uning Mesih Eysa Rebbimizde ijra qilin'ghan menggülük muddiasi boyichidur» — bashqa birxil terjimisi bolsa «Uning Mesih Eysa Rebbimizde nishan qilin'ghan menggülük muddiasi boyichidur». ■ 3:12 Yuh. 10:9; 14:6; Rim. 5:2; Ef. 2:18; Ibr. 10:19. □ 3:13 «shuning üçün silerdin ötünimenki, méning siler üçün tartqan japa-jebirlirim tüpeylidin perishan bolmanglar; chünki bu ish silerning shan-sheripinglar bolidu» — bu ayetning üç mumkinchiligi bar menisi toghruluq «qoshumche söz»imizni körüng. ■ 3:13 Fil. 1:14; Kol. 1:24; 1Tés. 3:3.

□ 15 (asman-zémindiki barliq atiliq munasiwetler Uningdin «ata» namini alidu) □ 16 U Öz shan-sheripidiki bayliqlar bilen, Rohi arqiliq silerni ichki dunyayinglarda küchlendürgey; □ ■ 17 shuning bilen Mesih qelbinglarda ishench arqiliq turup, siler méhir-muhebbet ichide yiltiz tartghan, ul sélin'ghan, ■ 18-19 barliq muqeddes bendiler bilen bille Mesihning muhebbitining kengliki, uzunluqi, chongqurluqi we égzilikini chüshinip igiliwalghaysiler; yeni ademning bilip yétishidin hessilep éship chüshidighan Uning muhebbitini bilip yetkeysiler, shuningdek Xudaning mukemmel

---

□ 3:14 «shu sewebtin ...» — 1-ayetning dawami. «**men shu sewebtin tizlirimni Atigha pükimenki, ...**» — «Ata» Xuda, elwette. Bezi kona köchürmilerde «Shu sewebtin tizlirimni Reb Eysa Mesihning Atisigha pükimenki,...» déyilidu. □ 3:15 «**asman-zémindiki barliq atiliq munasiwetler Uningdin «ata» namini alidu**» — bu sözning ehmiyiti belkim shuki, Xuda «Ata» bolghandin kéyin, asman-zéminni «atiliq», yeni «ata-baliliq» (meyli insanlar arisida bolsun, haywanlar arisida bolsun yaki hetta ösümlükler arisida bolsun) munasiwetler bilen toldurghan. Pawlus, Xuda Özining atiliq muhebbitini mushu köpligen munasiwetler bilen ispatlimaqqchi bolghan yerde, men Uning perzenti bolush süpitim bilen, Uningdin mushundaq büyük tilekni tolimu ishench bilen tileymen, démekchi. □ 3:16 «**U Öz shan-sheripidiki bayliqlar bilen, Rohi arqiliq silerni ichki dunyayinglarda küchlendürgey**» — «ichki dunya» grék tilida «ichki adem» — bu ibare ademning rohini, qelbini, «ichki dunya»sini körsitidu. ■ 3:16 Ef. 6:10. ■ 3:17 Kol. 2:7.

jewhiri bilan toldurulghaysiler. □ 20 Emdi ichimizde yürgüzidighan qudriti boyiche barliq tilikimiz yaki oylighanlirimizdinmu heddi-hésabsiz artuq wujudqa chiqirishqa qadir Bolghuchigha, — ■ 21 Uninggha dewrdin dewrgiche, ebedil'ebedgiche jamaette Mesih Eysa arqiliq shan-sherep bolghay! Amin!

4

1 Emdi shu seweblerdin, Rebning mehbusi bolghan menki, *Xudaning* silerni chaqirghan *büyük* chaqiriqigha layiq halda méngishliringlarni ötünimen, ■ 2 hemme ishta kemterlik we yuwash-mulayimlik bilen, sewrchanliq bilen, bir-biringlarga muhebbet ichide keng qorsaqlar bolup, □ ■ 3 inaq-xatirjemlikning rishtisi bilen,

□ **3:18-19** «barliq muqeddes bendiler bilen bille Mesihning muhebbitining kengliki, uzunluqi, chongqurluqi we égzilikini chüshinip igiliwalghaysiler; yeni ademning bilip yétishidin hes-silep éship chüshidighan uning muhebbitini bilip yetkeysiler, shuningdek Xudaning mukemmel jewhiri bilan toldurulghaysiler» — oqurmenler diqqet qiliduki, bu ulugh ishlar üçün, bolupmu muhebbetni toluq igiliwélish üçün Xudaning Rohi arqiliq kelgen küch-qudret tolimu kérektur (16-ayetni körüng). ■ **3:20** Rim. 16:25. ■ **4:1** Yar. 17:1; 1Kor. 7:20; Fil. 1:27; Kol. 1:10; 1Tés. 2:12. □ **4:2** «hemme ishta kemterlik we yuwash-mulayimlik bilen, sewrchanliq bilen...» — Injilda «yuwash-mulayimlik»ning alahidiliki bar; u bolsimu qorqunchtin küchlüklerge yol qoyidighan ajizliq emes, belki Xudaning yolida talash-tartishlardin qol üzüş, Xudaning hemme ishlirimizni zorawanliqsiz, jédelsiz toghra orunlashturushigha iman baghlash-tur; mushundaq pozitsiye mulayim, yuwashliq bilen bildürüliu. ■ **4:2** Kol. 1:11; 3:12; 1Tés. 5:14.

Rohta bolghan birlikni tutushqa intilishinglarni *ötünimen*. □ 4 Ten birdur, Roh birdur, — xuddi chaqirilghininglarda, oxshash bir arzu-ümidke chaqirilghininglardek, — 5 Reb birdur, iman-étiqad birdur, chömüldürülüş birdur; ■ 6 hemming Xuda'Atisi birdur; U bolsa hemmidin üstün turghuchi, hemmini yürgüzgüchi we hemmimizning ichide Bolghuchidur. □ 7 Shundaqtimu hazir herbirimizge Mesihning iltipatining ölchimi boyiche shepqet teqdim qilin'ghandur; ■ 8 shunga, muqeddes kitabta *Xuda éytqinidek*: —

«U yuqirigha kötürüldi,

Insanlarni tutqun qilghuchilarni U Özi esir qilip élip ketti,

Hem insanlarga iltipatlarni teqdim qildi». □ ■

□ 4:3 «... **Rohta bolghan birlikni tutushqa intilishinglarni ötüminen**» — «Rohta» — Xudaning Rohida, Muqeddes Rohta.

■ 4:5 Qan. 4:39; Mal. 2:10; 1Kor. 8:4, 6; Luqa 12:50 □ 4:6

«**hemmimizning ichide Bolghuchidur**» — bezi kona köchürmilerde «hemming ichide Bolghuchidur» (yaki «hemming ichididur» yaki «hemminglarning ichide Bolghuchidur») déyilidu. 4-7-ayetler körsetken birlikler toghruluq «qoshumche söz»imizde qisqiche muzakire qilimiz. ■ 4:7 Rim. 12:6; 1Kor. 12:11; 2Kor. 10:13; 1Pét. 4:10. □ 4:8 «shunga, **muqeddes kitabta Xuda éytqinidek**:

— «U yuqirigha kötürüldi, **insanlarni tutqun qilghuchilarni U Özi esir qilip élip ketti, hem insanlarga iltipatlarni teqdim qildi**» — rosul Pawlus bu sözliride «Zebur»diki 68:18ni neqil keltürüp tüp menini yekünligen. «Yuqirigha kötürüldi» Mesihning ölümdin tirilip ershlerge kötürülgenlikini körsitidu. U ershtin Özige ishen'genlerge Muqeddes Rohni ewetip herxil iltipatlarni teqdim qildi we shuningdek hazirmu teqdim qilmaqta. Bu ajayib bésharetning menisini toluqraq tonush üçün biz «Zeb.» 68:18ge qoshqan izahatni körüng. ■ 4:8 Zeb. 68:18

⁹ Emdi «kötürülgen» zat bolsa, *awwal* yerning tégige chüshken zatning Özi emesmu? □ ■

¹⁰ Chüshken zat bolsa barliq ershlerdin yuqirigha kötürülgenning del Özidur; kötürülüşining meqsiti, alemning barliqini toldurushtin ibaret; ¹¹ Shunga, bezilerni rosullar, bezilerni peyghemberler, bezilerni xush xewerchiler, bezilerni baqquchi we yaki telim bergüchiler qilip teyinligen del Özidur. □ ■ ¹² Bularning meqsiti muqeddes bendilerni xizmet wezipisige, jümlidin Mesihning ténini qurup chiqishqa qorallandurup kamaletke

---

□ **4:9** «Emdi «kötürülgen» zat bolsa, *awwal* yerning tégige chüshken zatning Özi emesmu?» — Mesihning «yerning tégige (grék tilida «teglirige») chüshken»liki némini körsitidu? «Zeb.» 139:15ni körüng. Bu Zeburdiki küy boyiche «yerning tegliri» bolsa insanning tüp tebiiti shekillendürülgen jay bolup, Mesihning «yerning teglirige chüshüş»i belkim del insanning tebiitining tüp mesilisini, yeni gunahliq mahiyitimizni üzül-késil bir terep qilishi üçün idi. Shunga bizningche bu ibare Mesih kréstke mixlinishning chongqur azablarida bir terep qilghan ishlarni körsitidu; bezi alimlar, Mesihning «chüshkenlik», ölümün keyin rohining tehtisaragha chüshkenlikini körsitidu, dep qaraydu. Buningmu mumkinchiligi bar. ■ **4:9** Yuh. 3:13; 6:62; Zeb. 139:15 □ **4:11** «Shunga, **bezilerni rosullar, bezilerni peyghemberler, bezilerni xush xewerchiler, bezilerni baqquchi we yaki telim bergüchiler qilip teyinligen del Özidur**» — oqurmenler diqqet qiliduki, bu ayette éytilghan sowghatlar (8-ayetni körüng) «rohiy iltipatlar» emes, belki «rohiy iltipatlar»gha ige bolghan rohiy ademlerdur. Mesih mushundaq ademlerni jamaiti we dunyani beriketlesh üçün teyinleydu. ■ **4:11** 1Kor. 12:28.

yetküzüshtin ibaret; □ ■ 13 wezipe hemmimizning étiqadta hem Xudaning Oghlini toluq tonushta birlikke kélishimizgiche, kamil adem bolup yétiship chiqishimizgiche, — yeni Mesihning mukemmel jewhiri gewdilen'gen qeddi-qamet ölchimige yétishimizgiche dawamlashturulmaqta; 14 shundaq bolghanda, yene gödek balilardin bolmay, ademlarning quwluqidin oylap chiqqan aldanchi niyet-pilanliri bilen, ularning hiyle-neyringidin chiqqan telimatining dolqunliridin urulup, uning herxil shamilida uyaq-buyaqqa uchurulup ketmeymiz; ■ 15 eksiche, méhir-muhebbet ichide turup heqiqetke bérilip ish körüp, béshimiz bolghan Mesihke baghlinishta her jehettin ösüp yétilidighan bolimiz; □ ■ 16 Uningdin

□ 4:12 «muqeddes bendilerni xizmet wezipsisige, jümlidin Mesihning ténini qurup chiqishqa ...» — «jümlidin» — yaki «yeni» dep chüshen'gili bolidu. «Bularning meqsiti muqeddes bendilerni xizmet wezipsisige, jümlidin Mesihning ténini qurup chiqishqa qorallandurup kamaletke yetküzüshtin ibaret» — démek, rosullar, peyghemberler, xush xewerchiler, baqquchilar we telim bergüchiler (11-ayet)ning wezipisi Mesihning téni bolghan jamaetni Xudaning toluq xizmitini qilish üçün qorallandurushtin ibarettur. Xudaning xizmitini qilidighan bu «rohaniy ademler»la emes, belki pütkül jamaetning hemme ezaliri öz roli boyiche wezipsisige emel qilishi kérektur. «Qurup chiqish» dégen ibare toghruluq «kirish söz»imizni körüng. Grék tilida «qorallandurup kamaletke keltürüş» birla söz bilen ipadilinidu. ■ 4:12 Rim. 12:5; 1Kor. 12:27; Ef. 1:23; 5:23; Kol. 1:24. ■ 4:14 Mat. 11:7; 1Kor. 14:2. □ 4:15 «... béshimiz bolghan Mesihke baghlinishta her jehettin ösüp yétilidighan bolimiz» — sözmüsöz terjimisi: «... béshimiz bolghan Mesihke baghlinishta Uningha (yaki «Uning ichige») her jehettin ösüp yétilidighan bolimiz». Démek, «alliqachan uning ténining bir ezasi bolghan halda ... dawamlıq ösidighan...». ■ 4:15 Ef. 5:23; Kol. 1:18.

pütkül ten, ezaliri bir-birige jipsilashturulup, ozuqluq teminligüchi herbir öge arqiliq bir-birige tutashturulup, herbir ezaning özige xas ölchen'gen wezipini ötishi bilen barghanche östürülüp, muhebbet ichide öz-özini qurup chiqishqa ishlimekte. □ ■

¹⁷ Shunga shuni éytimeyki, Rebte uni tapilaymenki, yat ellerningkidek, yeni ularning öz oy-pikirlirining bimenilikide mangghinidek méngiwermeslikinglar kérek; ■ ¹⁸ ular qelbining qattiqligidin kélip chiqqan bilimsizlik tüpeylidin, Xudaning hayatidin ada-juda qilinip, chüshenchisi qarangghuliship ketken, ■ ¹⁹ ar-nomusni tashliwétip, nepsaniyetchiliki awup herxil iplasliqlarni yürgüzüshke, keyp-sapagha bérilgen. ²⁰ Emma siler bolsanglar, Mesihni shundaq yolda öginip tonughan emessiler — ²¹ (heqiqetning Eysada bolghinidek, uni heqiqeten anglighan, uningda ögitilgen bolsanglar) — ²² démek, ilgiriki turmushunglarga xas bolghan, aldamchi arzu-heweslerge egiship özini bulghighuchi «kona adem»ni séliwétip, □ ■ ²³ oy-zéhninglarning rohida yéngilinip, ²⁴ Xudaning oxshashliqigha asasen, heqiqettin chiqqan heqqaniyliqta we pak-muqeddeslikte yaritilghan «yéngi adem»ni

□ **4:16** «Uningdin pütkül ten, ezaliri bir-birige jipsilashturulup, ozuqluq teminligüchi herbir öge arqiliq bir-birige tutashturulup...» — «putkül ten» — jamaattur. ■ **4:16** Rim. 12:5; 1Kor. 12:27; Ef. 2:21. ■ **4:17** Rim. 1:9, 18; 1Pét. 4:3. ■ **4:18** 1Tés. 4:5. □ **4:22** «ilgiriki turmushunglarga xas bolghan, aldamchi arzu-heweslerge egiship özini bulghighuchi «kona adem»ni séliwétip, ...» — «kona adem» toghruluq «Rim.» 6:6 we izahatini körüng. ■ **4:22** Kol. 3:9; Ibr. 12:1; 1Pét. 2:1.

kiyiwélishinglar kérektur.■

²⁵ Shuning bilen yalghanchiliqni séliwétip, her-birimiz öz yéqinlirimiz bilen heqiqetni sözlisheyli; chünki biz bir-birimizge nisbeten bir tenning eza-liridurmiz.■

²⁶ «Achchiqlininglar, emma gunah qilmanglar»; ghezippinglar kün patquche dawam étiwermisun; □ ■ ²⁷ yaki Iblisqa héch orun qoyup bermenglar.□ ■

²⁸ Oghri ikkinchi oghriliq qilmisun; eksiche u méhnet qilip ikki qoligha tayinip halal ish qilsunki, hajiti bolghanlarchimu bölüp bergüdek öz tapqini bolsun.■

²⁹ Aghzinglardin héchqandaq iplas söz chiqmisun, peqet anglighuchilargha shepqet yetsun üçhün, éhtiyajqa uyghun we ademni qurup chiqidighan sözlerni éytinglar. ■ ³⁰ Xudaning Muqeddes Rohigha azab bermengler; chünki siler Uning

■ **4:24** Rim. 6:4; Kol. 3:10; 1Pét. 4:2. ■ **4:25** Zek. 8:16.

□ **4:26** «Achchiqlininglar, **emma gunah qilmanglar**» — «Zek.» 8:16, «Zeb.» 4:4. Bu ayet 25-ayettiki «heqiqetni sözlisheyli» dégen söz bilen baghliqtur. Bir tereptin achchiqilinishqa tégishlik sewebi bolup turup gep qilmisa gunah holidu; yene bir tereptin achchiq ademni gunahqa bashlishimu mumkin, shu tereptinmu hézi bolushi kérek. Shunga «Achchiqlininglar, emma gunah qilmanglar» déyilidu. «ghezippinglar **kün patquche dawam étiwermisun**» — yene birxil terjimisi: «Achchiqlashning sewebi kün patquche dawamlishe-wermisun». Eger bu terjime toghra bolsa, adem uningha zadi qandaq emel qilishi kérek? — bizningche bu terjime mentiqighe uyghun emes. ■ **4:26** Zeb. 4:4 □ **4:27** «yaki **Iblisqa héch orun qoyup bermenglar**» — «Iblis» — Sheytan. ■ **4:27** Yaq. 4:7; 1Pét. 5:9. ■ **4:28** Ros. 20:35; 1Tés. 4:11; 2Tés. 3:8,12. ■ **4:29** Mat. 12:36; Ef. 5:3, 4.

bilen hör-nijat küni üçün möhürlen'gensiler; □ ■
 31 özünglardin herqandaq öch-adawet, achchiq-
 ghezep, qehr, jédel-majiralar, til-ahanet hemde
 herxil qara niyetlerni néri qilinglar; ■ 32 bir-
 biringlarga méhriban, yumshaq dilliq bolup,
 Xuda Mesihke silerni kechürüm qilghinidek bir-
 birininglarni kechürüm qilinglar. □ ■

5

(Dawami)

1-2 Shunga Xudaning söyümlük perzentliridin bolup, Uni ülge qilinglar; hemde Mesih bizni söyüp, Özini biz üçün Xudagha xushpuraq süpitide hediye-qurbanliq bolushqa atap pida qilghandek silermu muhebbet ichide ménginglar. ■ 3 Emma muqeddes bendilerge layiq halda, buzuqluq, herqandaq paskiniliq yaki nepsaniyetchilik aranglarda hetta tilghimu élinmisun; ■ 4 Shundaqla iplasliq, exmiqane paranglar yaki chakina chaqchaqlarmu tilinglarga élinmisun — bularmu

---

□ **4:30** «chünki **siler Uning bilen hör-nijat küni üçün möhürlen'gensiler**» — «hör-nijat küni» — 1:14diki izahatni körüng. ■ **4:30** Luqa 21:28; Rim. 8:16,23; 2Kor. 1:22; 5:5; Ef. 1:13,14. ■ **4:31** Kol. 3:19. □ **4:32** «Mesih bizni söyüp, Özini biz üçün Xudagha xushpuraq süpitide hediye-qurbanliq bolushqa atap pida qilghandek silermu muhebbet ichide ménginglar» — «xushpuraq süpitide hediye-qurbanliq» mushu yerde (barliqi Xudagha atap köydürülgen) «köydürme qurbanliq» közde tutulidu. ■ **4:32** Mat. 6:14; Mar. 11:25; Fil. 2:1; Kol. 3:12,13. ■ **5:1-2** Yuh. 13:34; 15:12; Gal. 2:20; 1Tés. 4:9; Tit. 2:14; 1Pét. 3:18; Ibr. 8:3; 9:14; 1Yuh. 3:23; 4:21 ■ **5:3** Mar. 7:21; Ef. 4:29; Kol. 3:5.

muwapiq emestur — belki aghzinglardin teshekkürler chiqsun.

⁵ Chünki shuningdin xewerdarsilerki, herqandaq buzuqluq qilghuchi, napak bolghuchi yaki nepsaniyetchi kishi (bundaq kishi emeliyette bir butpereske barawer) Mesih we Xudaning padishahliqigha mirasxor bolalmaydu. ■

⁶ Héchkimge özünlarni quruq gepler bilen aldatmanglar; chünki bu ishlar tüpeylidin Xudaning ghezipi itaetsizliktin bolghan perzentlarning béshigha chüshidu. ■

⁷ Shunga ulargha mushu ishlarda shérik bolmanglar; ⁸ chünki siler esli qarangghuluq idinglar, lékin hazir Rebde yoruqluqsiler; yoruqluqning perzentlirige layiq ménginglar ■

⁹ (chünki yoruqluqning méwisi toluq méhribanliq, heqqaniylik we heqiqettin terkib tapqandur), ■

¹⁰ néme ishlarning Rebni xursen qilidighanliqini öginip ispatlanglar. ¹¹ Qarangghuluqtiki méwisiz ishlar bilen chétilip qalmanglar; eksiche, ularni échip eyiblenlar; ■ ¹² chünki ularning yoshurunche ishligenlirini hetta tilgha élishmu nomus ishtur. ¹³ Emma yoruqluq bilen eyiblep ashkarilan'ghan herqandaq nerse ochuq körünidu; yoruqluq ashkarilighan hemme nerse yoruqluqqa aylinidu. ■ ¹⁴ Shuning üçün U mundaq deydu: —

«Oyghan, ey uyquchi!

■ **5:5** 1Kor. 6:10; Gal. 5:19; Kol. 3:5; Weh. 22:15. ■ **5:6** Yer. 29:8; Mat. 24:4; Mar. 13:5; Luqa 21:8; Kol. 2:4,18; 2Tés. 2:3; 1Yuh. 4:1. ■ **5:8** 1Tés. 5:4. ■ **5:9** Gal. 5:22. ■ **5:11** Mat. 18:17; 1Kor. 5:8; 10:20; 2Kor. 6:14; 2Tés. 3:14. ■ **5:13** Yuh. 3:20,21.

Tiril ölükler arisidin!

We Mesih séni parlap yoritidu». □ ■

¹⁵ Shuning üçün silerning méngiwatqan yolunglarga éhtiyat bilen diqqet qilinglar; yolunglar nadanlarningkidek emes, danalarningkidek bolsun; ■ ¹⁶ waqit-pursetni gheniyet bilip tutuwélinglar; chünki mushu dewr rezildur. □ ■ ¹⁷ Bu sewebtin nadan bolmanglar, belki Rebning iradisining néme ikenlikini chüshen'güchi bolunglar; ■ ¹⁸ Haraq-sharab ichip mest bolmanglar; shundaq qiliq ademni shallaqlashturidu; buning ornigha Rohqa toldurulghuchi bolunglar, □ ■ ¹⁹ bir-biringlarga zebur-neghmiler, medhiye küyliri we rohiy naxshilar éytiship, qelbinglarda naxsha-neghmiler yangritip Rebni medhiyilenglar;

□ **5:14** «Oyghan, ey uyquchi! Tiril ölükler arisidin! We Mesih séni parlap yoritidu» — bu sözler Tewrattiki bésharet emes, belki Tewrattiki birnechche bésharetlerning birxil yeküni yaki Injil dewridiki namelum peyghemberning küy-medhiye sözliridin élin'ghan sözler bolushi mumkin. ■ **5:14** Rim. 13:11; 1Tés. 5:6.

■ **5:15** Kol. 4:5. □ **5:16** «waqit-pursetni gheniyet bilip tutuwélinglar...» — grék tilida «mushu künlerni gheniyet bilip tutuwélinglar...». ■ **5:16** Rim. 13:11. ■ **5:17** Rim. 12:2; 1Tés. 4:3. □ **5:18** «haraq-sharab ichip mest bolmanglar; shundaq qiliq ademni shallaqlashturidu; buning ornigha Rohqa toldurulghuchi bolunglar..» — «Roh» — Xudaning Rohi, Muqeddes Roh. ■ **5:18** Pend. 23:29; Yesh. 5:11,22; Luqa 21:34; Ros.2:4

□ ■ 20 herdaim hemme ishlar üçün Reb Eysa Mesihning namida Xuda hem Ata Bolghuchigha teshekkür-rehmet éytinglar, ■ 21 Mesihtin eyminip, bir-biringlarga boysununlar.□

22 Siler ayallar, Rebke boysun'ghandek öz erliringlarga boysununlar; ■ 23 chunki Mesih jamaetning béshi bolghandek, er ayalning béshidur; Mesih yene ten'ge qutquzghuchidur.

□ ■ 24 Emdilikte jamaet Mesihke boysughandek, ayallar erlirige hemme ishta boysunsun.

25 Erler ayalliringlarni söyüngler, xuddi Mesihningmu jamaetni söyüp, uning üçün Özini

---

□ 5:19 «bir-biringlarga zebur-neghmiler, medhiye küyliri we rohiy naxshilar éytiship, qelbinglarda naxsha-neghmiler yangritip rebni medhiyilenglar» — «zebur-neghmiler» belkim sazgha tengkesh qilinip éytilidighan naxshilar; «medhiye küyliri» belkim sazsis naxshilar; «rohiy naxshilar» belkim stixiyiliktin, özligidin, Muqeddes Rohning ilhami bilen éytilghan naxshilarni körsitishi mumkin («1Kor.» 14:15ni we izahatlarnimu körüng).

■ 5:19 Kol. 3:16. ■ 5:20 Kol. 3:17; 1Tés. 5:18.

□ 5:21 «Mesihtin eyminip, bir-biringlarga boysununlar» — bu ishlar we qalghan jékileshler asasen hemmisi «Muqeddes Rohqa toldurulush»ning netijisidir. «Mesihtin eyminip, bir-biringlarga boysununlar» — «Mesihtin eyminish» birinchi orunda bolush kérek; jamaettiki melum bir qérindishigha boysunush Mesihning emrlirige uyghun kelmise u chaghda u qérindishigha boysunmasliq kérektur. ■ 5:22 Yar. 3:16; 1Kor. 14:34; Kol. 3:18; Tit. 2:5; 1Pét. 3:1.

□ 5:23 «chunki Mesih jamaetning béshi bolghandek, er ayalning béshidur; Mesih yene ten'ge qutquzghuchidur» — «ten» mushu yerde «jamaet»ni körsitidu. Yene bir tereptin rosul Pawlus mushu yerde «Mesih ten'ge qutquzghuchidur» dégen sözi bilen, erning öz ayalini qutquzush we ayalining ténini asrash mes'uliyiti bar, dégenmi puritidu. ■ 5:23 Rim. 12:5; 1Kor. 11:3; 12:27; Ef. 1:22,23; 4:12,15; Kol. 1:18,24.

pida qilghinidek söyünglar; ■ ²⁶ *Mesihning jamaet üçün* shundaq qilishi jamaetni muqeddes qilip, «dasning süyi» bolghan söz-kalam bilen yuyup paklandurush üçündür, □ ■ ²⁷ shuningdek jamaetni shereplik halda Özige hazir qilip, uni héch dagh, qoruq yaki bulargha oxshash herqandaq nersilerdin xaliy qilip, toluq muqeddes we eyibsiz qilishtin ibarettur. ■ ²⁸ Shuninggha oxshash, erler öz ayallirini öz ténini söygenek söyüshi kérektur; öz ayalini söygen kishi özini söygen bilen barawer. ²⁹ Chünki héchkim esla özining étidin nepretlen'gen emes, eksiche uni ozuqlanduridu hem asraydu; bu xuddi Mesihning jamaetni *ozuqlanduridighinigha hem uni asraydighinigha* oxshaydu. ³⁰ Chünki biz Uning

---

■ **5:25** Gal. 1:4; Ef. 5:2; Kol. 3:19. □ **5:26** «(Mesihning jamaet üçün) shundaq qilishi jamaetni muqeddes qilip, «dasning süyi» bolghan söz-kalam bilen yuyup paklandurush üçündür» — «jamaetni» grék tilida «uni». Bu ayettiki «u» jamaetni körsetkende, grék tilidiki «ayalche rod»ta ipadilinidu. Ayettiki oxshitish del shuki, yigitning toyda özige yatliq bolidighan söyümlük qizni özige hazir qilghinidek, Mesih jamaetni Özige hazir qilidu. Toy bolsa jennette bolidu («Weh.» 19:7-9, 21:9-10ni körüng). «... «dasning süyi» bolghan söz-kalam bilen yuyup paklandurush üçündür» — «dasning süyi» Tewrat dewridiki zamanlarda kahinlar ibadexanida Xudagha herqétim yéqinlashqanda, pütkül tenlirini chong das («dégiz») ichide yuyushi kérek. Shuninggha oxshash yolda Xudagha yéqinlashqinimizda, bizde nalayiq birer ishlar bolsa, Uning söz-kalami bizge paklandurush yolini (démek, gunahni iqrar qilip, towa qilish, Eysaning qéni arqiliq kechürüm qilinip paklandurush yolini) körsitish rolini oynaydu. ■ **5:26** Tit. 3:5; 1Pét. 3:21. ■ **5:27** Kol. 1:22.

ténining ezaliridurmiz: —□ ■

³¹ «Shu sewebtin er ata-anisining yénidin ayrliq, öz ayaligha baghlinidu; ikkisi bir ten bolidu».□ ■

³² Bu sir intayin chongqurdur; emma men hazir Mesih we jamaet toghruluq sözlewatimen. □

³³ Emma silermu herbiringlar öz ayalinglarni özünglarni söygenek söyünglar; ayal bolsa, éridin eyminip, uni hörmetlisun.

6

¹ Balilar, Rebde ata-aniliringlarga itaet qilinglar; chünki bu durusdur.■ ² «Atangni we anangni hörmetle» — bu bolsa öz ichige wedini alghan birinchi emrdur —□ ■

³ «Shuning bilen séning ishliring qutluq bolidu, zéminda uzun ömür körisen» — *dep wede qilin'ghan*.□

□ **5:30** «Chünki **biz Uning téning ezaliridurmiz:** —» — bezi kona köchürülmilerde: «Chünki biz Uning téning ezaliridurmiz; biz Uning etliridin, Uning söngekliridin bolghanmiz» déyilidu («Yar.» 2:23ni körüng). ■ **5:30** Rim. 12:5; 1Kor. 12:27. □ **5:31** «Shu sewebtin er ata-anisining yénidin ayrliq, öz ayaligha baghlinidu; ikkisi bir ten bolidu» — «Yar.» 2:23. ■ **5:31** Yar. 2:24; Mat. 19:5; Mar. 10:7; 1Kor. 6:16. □ **5:32** «bu sir intayin chongqurdur; emma men hazir Mesih we jamaet toghruluq sözlewatimen» — er-ayalning bir-birige baghlinip bir ten bolushi derheqiqet chongqur bir sir; Mesihning jamaetke baghlinip uning bilen bir ten bolushi téximu chongqur bir sirdur. ■ **6:1** Kol. 3:20. □ **6:2** «Atangni we anangni hörmetle» — «Mis.» 20:12. ■ **6:2** Mis. 20:12; Qan. 5:16; 27:16; Mat. 15:4; Mar. 7:10. □ **6:3** «Shuning bilen séning ishliring qutluq bolidu, zéminda uzun ömür körisen» — «Mis.» 20:12, «Qan.» 5:16.

4 Siler atilar, baliliringlarni xapa qilmanglar, belki ularni Rebning terbiyisi hem körsetmiside béqinglar.■

5 Siler qullar, ettin bolghan xojayininglarga Mesihke itaet qilghininglardek chin könglünglardin eyminish we titresh bilen itaet qilinglar;□ ■ 6 peqet köz aldidila xizmet qilip, ademni xush qilghuchi qullardin bolmanglar, belki Mesihning qullirining süpitide Xudaning iradisini jan-dil bilen beja keltürünglar, 7 ademlerge emes, belki Rebge chin dilinglardin xizmet qilinglar; 8 shuni bilgenki, herqandaq adem birer yaxshiliq qilsa, meyli u qul bolsun yaki hör bolsun, shu ish Rebding uninggha yanidu. 9 Siler xojayinlar, qulliringlarchimu oxshash yol bilen muamile qilip, ulargha heywe qilishtin qol üzünglar; chünki ularningmu we silerningmu xojayininglar ershtidur, Uningda herqandaq ademning yüz-xatirisini qilish dégenning yoqluqini bilisiler.■

10 Axirda, qérindashlar, Rebde we Uning küch-qudritide küchlendürlünglar; 11 Iblisning hiyle-neyrenglirige taqabil turushunglar üçün Xudaning pütkül sawut-yarighini kiyiwélinglar;

■ 6:4 Qan. 6:7,20; Zeb. 78:4; Pend. 19:8; 29:17. □ 6:5 «Siler qullar, ettin bolghan xojayininglarga Mesihke itaet qilghininglardek chin könglünglardin eyminish we titresh bilen itaet qilinglar» — hemmimizning «eyminish we titresh» pozitsiyisi bilen Xuda üçün xizmet qilishimizgha toghra kélidu. «Eyminish we titresh» insanning aldida emes, Xudaning aldida bolushi kérek, elwette. ■ 6:5 Kol. 3:22; 1Tim. 6:1; Tit. 2:9; 1Pét. 2:18. ■ 6:9 Qan. 10:17; 2Tar. 19:7; Ayup 34:19; Ros. 10:34; Rim. 2:11; Gal. 2:6; Kol. 3:25; 4:1; 1Pét. 1:17.

■ 12 chunki élishidighinimiz et we qan igiliri emes, belki hókümränlar, hoquqdarlar, bu dunyadiki qarangghuluqni bashqurghuchi dunyawı emirler, yeni ershlerde turuwatqan rezil rohiy küchlerdur.■ 13 Mushu wejidin özünqlargha Xudaning pütün sawut-yariqini élip artinglarki, rezillik künide berdashlıq bilen qattıq turidighan, axir hemme ishni ada qilip, yerni ching dessep turidighan bolisiler. □ ■ 14-15 Emdi ching turunqlar — heqiqet belwéghini bélinglarga baghlap, meydenglerge heqqaniylik sawutini kiyip, putunqlargha xatirjem-inaqliq xush xewirini yetküzüşke teyyarlıq choruqini kiyip, yerni ching dessep turunqlar. ■ 16 Bu ishlarning hemmiside iman-ishenchning qalqinini qolgha élinglar; uning bilen siler rezil bolghuchining barlıq ot oqlirini öchüriwételeydighan bolisiler. □ 17 Hemde béshinglarga nijatning dubulghisini kiyip, Xudaning söz-kalamini, yeni Rohning

---

■ 6:11 Kol. 3:12; 1Tés. 5:8. ■ 6:12 Ef. 2:2. □ 6:13 «rezillik künide berdashlıq bilen qattıq turidighan, axir hemme ishni ada qilip, yerni ching dessep turidighan bolisiler» — «rezillik küni» belkim rezillik üstünlükni igileydighan kün, Sheytanning küchi zor namayan qilinidighan künni körsitidu. Yene kélip u «hazirqi zaman»ning özini körsitishi mumkin. Axir bérip «Mesihning küni» «rezillik küni»ni tügeshtüridu. ■ 6:13 2Kor. 10:4. ■ 6:14-15 Yesh. 59:17; Luqa 12:35; 2Kor. 6:7; 1Pét. 1:13. □ 6:16 «...Bu ishlarning hemmiside iman-ishenchning qalqinini qolgha élinglar» — yaki «...Hemmidin muhimi iman-ishenchning qalqinini qolgha élinglar» yaki «Bularning hemmisining üstige, iman-ishenchning qalqinini qolgha élinglar».

qilichini élinglar; □ ■ 18 hemme waqit-pesilde Rohta herxil dua-tilawet hem iltija bilen dua qilinglar; del bu ishta qet'iy hoshiyar turup barliq muqeddes bendiler üçün her tereplime dua-iltijalar qilinglar; □ ■ 19 men üçünmu dua qilinglarki, — éghiz achqinimda manga sözler kelsun, xush xewerning sirini dadilliq bilen ashkare qilay. ■ 20 Men del shu ishqa zenjirler bilen baghlan'ghan elchimen; shunga qilishqa tégishlikim boyiche, *xush xewer yetküzüsh*te dadilliq bilen söz qilishimgha *dua qilinglar*.■

21 Emdi méning toghramdiki ishlardin, méning qandaq ötüwatqanliqimdin xewerlinishinglar üçün, söyümlük qérindash hem Rebde sadiq xizmetkar bolghan Tikikus silerge hemme ishlarni melum qilidu. ■ 22 Méning uni del mushu ish üçün yéninglarga ewetishim, silerning ishlirimizdin xewerdar bolushinglar we uning könglünglarga teselli we ilham bérishi üçündür.■

23 Qérindashlarga xatirjemlik, muhebbet hem iman-ishench Xuda'Ata we Reb Eysa Mesihdin bolghay!

24 Reb Eysa Mesihni ölmes-chirimas söygü bilen söygüchilerge méhir-shepqet yar bolghay!

□ **6:17** «Xudaning söz-kalamini, **yeni Rohning qilichini élinglar**» — «Roh» — Xudaning Rohi, Muqeddes Roh. ■ **6:17** Yesh. 59:17; 1Tés. 5:8; Ibr. 4:12; Weh. 2:16. □ **6:18** «hemme **waqit-pesilde rohta herxil dua-tilawet hem iltija bilen dua qilinglar**» — «Roh» — Xudaning Rohi, Muqeddes Roh. ■ **6:18** Luqa 18:1; Rim. 12:12; Kol. 4:2; 1Tés. 5:17. ■ **6:19** Ros. 4:29; 2Tés. 3:1. ■ **6:20** 2Kor. 5:20. ■ **6:21** Ros. 20:4; Kol. 4:7; Tit. 3:12. ■ **6:22** 2Tim. 4:12.

Muqeddes Kalam (latin yéziq)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Latin script

Copyright © 2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 12 Sep 2021

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5